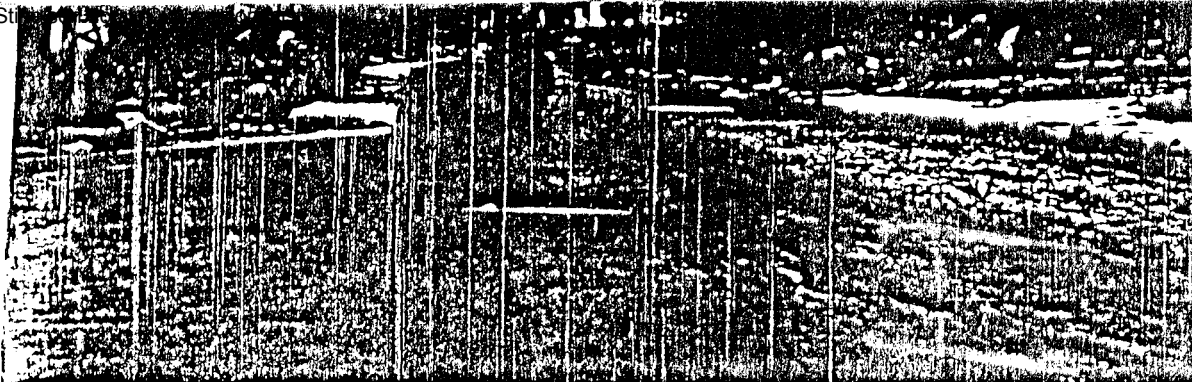

Slik så Rovaniemi by ut etter at de tyske troppene og «Skibataljon Norge» hadde forlatt byen

"Finnmarken" 15/11-94

108001

Norske frontkjemper var med i ødeleggelsen av Rovaniemi

Nordmennenes store innsats på den allierte side i siste krig er velkjent stoff for alle. Mindre kjent er det kanskje for dagens ungdom at et ganske stort antall nordmenn kjempet på den andre side – med tyskerne. Enda mindre kjent er det at flere hundrede nordmenn deltok aktivt med i ødeleggelsen i vårt naboland Finland høsten 1944. Sammen med tyskere og SS-tropper fra flere forskjellige land, bidro norske frontkjemper til å sprengte og renne all bebyggelse i finsk Lappland. SS-troppene som besto av folk fra Holland, Belgia, Danmark, og Norge, gikk i mange tilfeller langt mer brutalt og hardt til verks mot sivilbefolkningen og sine eiendommer enn de ordinære tyske tropper, skriver den finske oberstløytnanten Wolf Hausti i

sine krigserindringer fra Lapplandskrigen. Wolf Hausti ledet den finske landgangen i Tornio og begynnelsen av oktober måned i 1944, og ledet felttoget fra Tornio til Rovaniemi mot de tyske styrkene.

SS-troppene som hadde kjempet i den tyske Lapplandsarmeen på den nordkareliske front, herjet villt under tilbaketog. De brante og plyndret av hjertens lyst. Disse troppene var ikke bare ille ansett av finnene, men også av den tyske Wehrmacht, som hadde gitt dem økenavnet "svarte hund" for sin brutale framferd, skriver den finske oberstløytnanten, som for øvrig kjempet mot de norske frontkjemper ved Tornio.

De norske frontkjemperes innsats i forbindelse med ødeleggelsen i finsk Lappland, er beskrevet

ved F. Halle's bok "Fra Finland til Kaskaus", som kom ut på Dreyers forlag i 1972. F. Halle som selv var frontkjemper beretter i boka om frontkjemperne på fronten i 1941 - 45.

Av boka går det fram at "Skibataljon Norge" kjempet på den nord-kareliske front under tysk ledelse i Lapplandsarmeen fra 1942 og til årsskiftet 1944 - 45. I alt var det 700 - 800 mann i den norske skibataljonen.

Opprinnelig var det meningen at "Skibataljon Norge" skulle hjelpe finnene, men den finske regjering ville ikke noe av norske marinetropper. Finland inngikk nemlig ikke noen allianse-traktat med Hitler-Tyskland under krigen, og ville ikke ødelegge forholdet til den norske regjering i London ved å ta imot frivillige Quisling-tropper. Derfor kom den norske skibataljon til å stå heit under tysk ledelse.

[Av F. Halle's bok går det fram at under tilbaketogene fra den nord-kareliske front, ble "Skibataljon Norge" innkvartert i Rovaniemi i tre uker. Skibataljonen hadde ansvar for sikringen av byens og bruens som førte til Rovaniemi. Skibataljonen som oppholdt seg i Rovaniemi i over 3 uker, var blant de siste som forlot den etter at hele byen var lagt i ruiner. De norske frontkjemperne, som blant annet for sprengningen av den store bru over Kamajoki.

Om dette skriver Halle i sin bok: "Vår skringetropp fikk ingen kontakt med fortolgerne (finnene) den timen det varte å få alle funnet på plass etter at de siste

te avdelinger var gått over. Selv måtte troppene lure seg forsiktig over mellom pionerens krimekrams. Pionertrøppen var nervøs, helst hadde han latt troppen bli hvor den var og latt brua stå. Sparket de i stykker en huse på, uten skring foran brua, kunne hele sprengningen bli spolert.

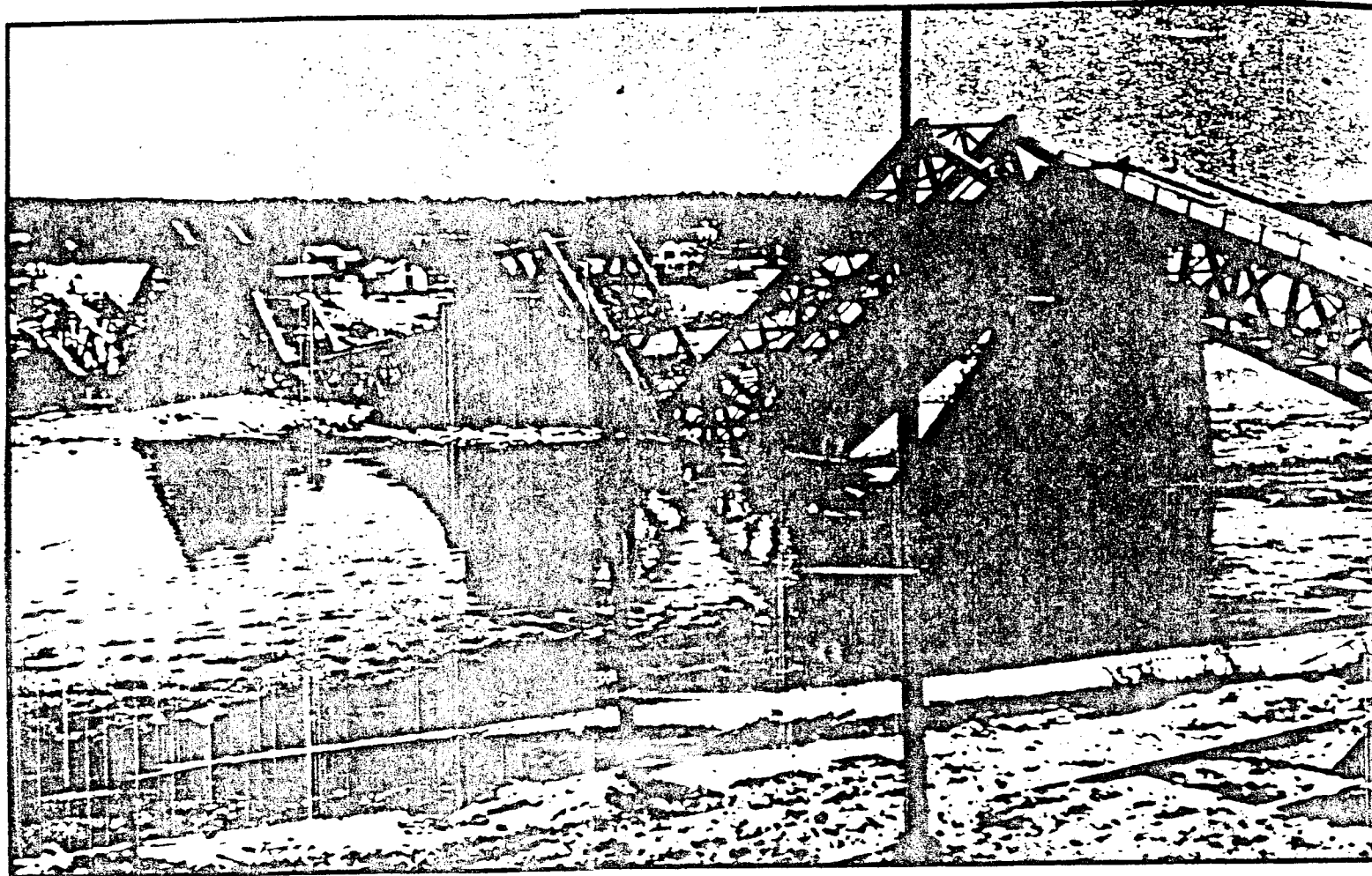
Troppen kom seg over, mens vårt maskingevær voldt fra den andre bredd. Sprengningen var ødeleggende, og jernstykker føy over halve byen. Alle spens gikk i vannet som de skulle.

Det viste seg snart finske patruljer på andre side", skriver Halle om denne ødeleggelsen.

I sin bok forsøker Halle å undersøke ødeleggelsen med å forklare at det ikke var meningen å ødelegge så mye. Ordren fra Arméledelsen gikk ut på at finsk eiendom måtte spares der det var mulig. Men så sier Halle at det ble et skjønsspørsmål for lavere sjefers hva som var mulig å spare, og han innrømmer åpent at det ble ødelagt mer i Rovaniemi enn hva som var nødvendig og mer enn hva den øverste ledelsen ønsket. Dette forsøker han å forklare med at ved brendning av tyske brakker tok det fyr i et ammunisjonsmagasin som brant i flere timer. Han skriver at granatene fra det brennende toget for i alle retninger og at det gikk en del menneskeliv og flere hus ble antent. Resten skulle naturligvis en hest storm være årsaken til. Stormen forårsaket at fiden ble spredd, hevder Halle.

Denne framstillingen bekreftes ikke av de finske fortropperne som nærmet seg Rovaniemi. De kunne

Herjet og plyndret verre enn tyskerne

Brua over Kemijoki ved Rovaniemi, slik den så ut etter at de norske frontkjemperne hadde gjennomført sprengningen.

lakta at tyskerne og deres utenlandske leiesvenner gikk fra hus til hus og tente på.

At det gjorde seg gjeldende en ren ødeleggeslyst, går fram av følgende beskrivelse i Halle's bok: "Det var alt for lett å få den

gamle trebebyggelsen til å brenne, låvene var tilmed fulle av høy. Soldaten blir fandenivolsk og likeglad på et tilbaketog", skriver Halle og bekrefter med dette at de norske frontkjemperne som deltok i brenningen av finsk

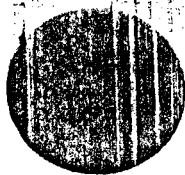
Lappland med rette bar økenavnet "svarte hunder".

Av Halle's bok går det fram at de norske frontkjemperne deltok ikke bare i selve ødeleggesarbeidet, de hadde også flere treninger med de finske styrkene.

Med det var først og fremst ødeleggesvanviddet de norske frontkjemperne fikk demonstrert til det fullkomne under tilbaketrekningen i Lappland. Det ble ikke sten på sten tilbake der de "svarte hundene" hadde herjet.

«Finnmarks-medaljen»

I november 1944 innstiftet Styresmannen for de evakuerte områder, minister Jonas Lie, den såkalte «Finnmarksmedaljen» som skulle gis til de som «i råd og dåd har vist en fremragende innsats under evakueringen—». Noen medalje ble neppe ferdig, og ingen delt ut, men det var meningen at den på forsiden skulle ha inskripsjonen: Finnmarksmedaljen 1944, samt et tre opphøyet i stillisert relieff (symboliserende Dronning Ragnhilds drøm om rikets enhet), på baksiden Vadsøs byvåpen i opphøyet relieff!

FORBUD

Det forbyes norske statsborgere å henvende seg direkte til den sovjetrussiske kommandant